

Når en giftig sag kører af sporet

Politiken 11. oktober 1999, 1. sektion, side 4

Af Jesper Tornbjerg

Hvem vil ikke være bekymret, hvis et rådgivende ingeniørfirma skriver om ens lejlighed, at der er fundet ti gange højere mængder benzen og 54 gange højere PAHer i soveværelset i forhold til, hvad der regnes for acceptabelt i beboelsesrum? Både benzen og PAHer - der er en slags tjærestoffer - hører til i gruppen af stoffer, der kan skade menneskers helbred, så 61-årige Liss Sivertsen er bekymret - og syg. Det har hun været i mange år. I en af Danmarks længste miljøsager har Liss Sivertsen kæmpet mod Vallensbæk Kommune, fordi hun mener, at hun bor oven på en gammel giftgrund. Og hun mener, at hun er blevet dårlig af de dampe, der er trængt op og ind i hendes stuelejlighed i Højstrupparken i Vallensbæk. Liss Sivertsen fører nu retssag mod Vallensbæk Boligselskab, der ejes af kommunen, for at forsøge at påvise, at der er tale om en giftgrund og for at få placeret et ansvar for sin sygdom.

INGEN PROBLEMER

Vallensbæk Kommune med borgmester Kurt Hockerup (K) i spidsen mener ikke, at der er hold i sagen, der startede midt i 1980'erne. På spørgsmålet om Liss Sivertsen bor på en giftgrund, svarer han med høj og tydelig stemme »nej«. »Ekspertterne siger, at der ikke er et problem«, siger Kurt Hockerup, der mener, at Vallensbæk Kommune har forsøgt at hjælpe Liss Sivertsen - for eksempel med flere tilbud om en anden lejlighed. Hertil siger Liss Sivertsen, at de lejligheder, hun er blevet tilbudt, har været for ringe, og at kommunen tænker mere på økonomi end helbred. En gennemgang af sagen viser, at en lang række eksperter sætter spørgsmålstegn ved Kurt Hockerups eksperter. Liss Sivertsen flyttede ind i lejligheden i 1975. To år efter blev hun syg med hudproblemer, svimmelhed og vægttab til følge. I 1980'erne begyndte hun at mistænke indeklimaet for miseren, og flere undersøgelser blev sat i gang. Rådgivende ingeniører fra firmaet Carl Bro har lavet adskillige rapporter, og dem læser borgmesteren som et bevis på, at der ikke er et giftdepot på grunden. Det gør Liss Sivertsen ikke. Andre heller ikke.

FYLDT OP

En del af Højstrupparken er blevet bygget på en mose, der er blevet fyldt op. Et luftfoto viser, at Liss Sivertsens lejlighed ligger i udkanten af mosen. Beboerforeningen støtter ikke hendes sag, men det er der andre lokale, der gør. Vallensbækborger siden 1962, Pia Hahnemann, fortæller i et brev til Københavns Amt, at »jeg som barn boede og legede i området og bevidnede, at både private samt erhvervsdrivende hældte hvad som helst i 'hullet'«. Til Politiken siger Pia Hahnemann, at hun mener, at det har drejet sig om malingrester og formentlig også decideret kemisk affald. »Den holder ikke. Vi har boret fire meter ned under ejendommen. Der er ikke noget«, siger borgmester Hockerup, der får opbakning fra Københavns Amt. »Vi har ikke informationer, der peger i retning af, at hun bor på en giftgrund«, siger stedfortrædende grundvandschef Henning Roed fra Københavns Amt. Både kommune og amt henholder sig til rapporterne fra Carl Bro, men de har været modsætningsfyldte, mener Pia Hahnemann, der i årevis har været aktiv i Danmarks Naturfredningsforenings lokale afdeling. Det var Carl Bro, der konstaterede benzen og PAHer i Liss Sivertsens soveværelse, og det er Carl Bro, der ifølge borgmesteren har konstateret, at »indeluften er lige så god som udeluften«.

INDEKLIMAEKSPERT

Liss Sivertsen har haft indeklimaeksperten Jesper Nielsen fra SiD til at vurdere Carl Bros analyser op mod gældende vejledninger fra Arbejdstilsynet. SiD kalder undersøgelsen for »billig« og mener,

at der er tale om en »stærkt kritisabel undersøgelse«. SiD kritiserer blandt andet Carl Bro for manglende kalibrering af måleinstrumenter, for at bruge for meget luft i måleapparaterne og for alt for sene analyser af de indsamlede prøver. Stofferne kan være dampet af inden. I kritikerkoret deltager også kemiingeniør, docent Uffe Sæbye fra Roskilde Universitetscenter. »Det virker, som om kommunen har brugt Carl Bro til at få afkræftet hendes fornemmelse«, siger Uffe Sæbye, hvis væsentligste kritikpunkt er, at Carl Bro har ledt efter for lidt. »Man finder kun det, man leder efter«, siger Uffe Sæbye og fremhæver, at Arbejdsmiljøinstituttet senere har fundet betydelig flere stoffer end Carl Bro. Afdelingsleder Stefan Outzen fra Carl Bro, Jord og Grundvand, vil trods kritikken ikke kommentere en sag, »der ligger cirka ti år tilbage« og nu er 'politisk'. Arbejdsmiljøinstituttet har registreret 150-200 forskellige flygtige kulbrinter (såkaldte VOCer). Af dem lykkedes det at sætte navn på 75, hvoraf flere normalt ikke findes i indeklimaet. Teknikere fra Arbejdsmiljøinstituttet har efter en times besøg i Liss Sivertsens lejlighed beskrevet, at deres slimhinder var påvirkede.

GIFTGRUND

Lic.scient., dr.med. Peder Wolkoff fra Arbejdsmiljøinstituttet siger, at det er svært at dokumentere en sammenhæng mellem en jordforurening og målinger inde i lejligheden. »Men vi fandt chlorerede phenoler, og det er ikke usandsynligt, at det kommer fra en giftgrund«, siger Peder Wolkoff.

Professor i arbejdsmedicin, overlæge Finn Gyntelberg fra Bispebjerg Hospital, har undersøgt Liss Sivertsen flere gange og i forløbet anbefalet, at Liss Sivertsen får en anden lejlighed. Undersøgelser har vist, at Liss Sivertsen er »særlig overfølsom for organiske opløsningsmidler« som nogle af de fundne. I dag mener Finn Gyntelberg fortsat, at Liss Sivertsen har en pointe. »Jeg tror, hun har ret«, siger Finn Gyntelberg. Han har været på besøg i Højstrupparken to gange. Den ene gang var han nede i en nærliggende cykelkælder, der med professorens ord »stank af polyester«. Det bestyrker hans mistanke om en jordforurening i området. Liss Sivertsen er godt klar over, at mange opfatter hende som en kværlant, men hun nægter at droppe sagen. »Myndighederne gør meget ud af at fortælle os, at vi skal holde op med at ryge og tage ansvaret for liv og sundhed, men det kan ikke lade sig gøre, når man bor på sådan en jord«, siger Liss Sivertsen, der stadig har adresse i Højstrupparken, men for at kunne ånde har lejet sig en anden bolig.

KOSTBAR SAG

Kurt Hockerup, der har arvet det meste af sagen fra sin forgænger som borgmester, Poul Hansen (K), vurderer, at sagen har kostet omkring en million kroner. »Det ville have været billigere at bygge et parcelhus til hende«, siger han, men holder fast i, at kommunen har opført sig rimeligt. Hvad har du som borgmester lært af forløbet? »Vi har et klagesystem, og det er godt til at beskytte borgerne, men det kan misbruges. Der er folk, der kører sager ud over det rimelige«, siger Kurt Hockerup. Hvad har du lært af sagen, Liss Sivertsen? »Det er skuffende, at systemet ikke lever op til sit ansvar. Nogle gange, når det er mest elendigt, så tænker jeg på de dyrebare erfaringer, jeg har fået. Det har været forbistret hårdt, men jeg har fået indsigt og er ikke så naiv mere«, siger Liss Sivertsen.

Billedtekst:

Den 61-årige Liss Sivertsens sag er blevet en sag mellem uenige eksperter. Bor hun oven på en giftgrund, eller gør hun ikke? - Foto: Finn Frandsen.